

Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί
στο **ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΕΚΠΑ**
Σκουφά 45, Κολωνάκι

18 Ιουνίου 2026

18.30-20.30

Σοφία Νικολαΐδου

Διδάκτωρ Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ | Επιστημονική
Συνεργάτρια, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, Πάντειο | Μέλος ΣΕΠ, Σχολή
Κοινωνικών Επιστημών, ΕΑΠ | Ακαδημαϊκή Συνεργάτρια ΚΕΑΕ

«Σύγχρονα διακυβεύματα της υπαίθρου: συλλογικές απαντήσεις και αναβίωση των 'κοινών'»

Βιογραφικό ομιλήτριας

Η Σοφία Νικολαΐδου είναι διδάκτωρ της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του ΕΜΠ (2012), με μεταπτυχιακές σπουδές στην Ανάπτυξη και Διαχείριση Περιβαλλοντικών Πόρων της υπαίθρου στο CIHEAM-IAM Montpellier και βασικές σπουδές στη Χωροταξία, Πολεοδομία και Περιφερειακή Ανάπτυξη στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Η διδακτορική της διατριβή διερευνά τους κοινωνικο-χωρικούς μετασχηματισμούς του περιαστικού χώρου της Αθήνας, με έμφαση στις μεταβαλλόμενες σχέσεις πόλης-υπαίθρου και στις συγκρούσεις που προκύπτουν από την αστική διάχυση. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα και η έρευνα πεδίου επικεντρώνονται σε ζητήματα βιώσιμης χωρικής ανάπτυξης, συμμετοχικής διακυβέρνησης και αγροοικολογικής μετάβασης, με ιδιαίτερη έμφαση στην κοινωνική οικονομία, στα εναλλακτικά αγροδιατροφικά δίκτυα, στην κοινωνικο-περιβαλλοντική δικαιοσύνη και στις κοινωνικές ανισότητες στην ύπαιθρο. Έχει συνεργαστεί με διεπιστημονικές ερευνητικές ομάδες στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ενώ διατηρεί πολυετή συνεργασία με το Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου. Από το 2018 είναι μέλος ΣΕΠ στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο στο ΠΜΣ «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, ενώ έχει διδάξει σε πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Τυρών) ζητήματα βιώσιμης χωρικής ανάπτυξης και συμμετοχικής διακυβέρνησης της υπαίθρου.

Συζητήτρια/τής

Θεοδοσία Ανθοπούλου | Καθηγήτρια Κοινωνικής Γεωγραφίας με έμφαση στον ύπαιθρο χώρο, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Γιώργος Βλάχος | Αναπληρωτής Καθηγητής, Εργαστήριο Γεωργικών Εφαρμογών Αγροτικών Συστημάτων και Αγροτικής Κοινωνιολογίας, Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Συντονισμός συζήτησης

Δέσποινα Βαλατσού | Επιστημονική Διευθύντρια – Κύρια Ερευνήτρια ΚΕΑΕ, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια ΑΣΚΤ

Περίληψη ομιλίας

Η παρουσίαση εξετάζει τα σύγχρονα διακυβεύματα της υπαίθρου και τις δυνατότητες που αναδύονται μέσα από τη συλλογική διαχείριση πόρων και την αναβίωση των “κοινών”. Η ύπαιθρος δεν προσεγγίζεται ως ένας ομοιογενής ή στατικός χώρος, αλλά ως πεδίο σύνθετων κοινωνικών, οικολογικών και χωρικών μετασχηματισμών. Από τη μία πλευρά, κυριαρχεί συχνά μια ρομαντική εικόνα της «επιστροφής στη φύση», της αυθεντικότητας και της αναζήτησης νέων κοινωνικών, επαγγελματικών και παραγωγικών μοντέλων ζωής στην ύπαιθρο. Από την άλλη, πίσω από αυτή την εικόνα αναδεικνύονται πολλαπλές αντιφάσεις, αλληλένδετες κρίσεις και ανισότητες: δημογραφική συρρίκνωση, εγκατάλειψη της γης και των αγροτικών δραστηριοτήτων, στεγαστική επισφάλεια, κλιματική πίεση, ασταθή παραγωγικά μοντέλα, επίμονες μορφές φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, νέες πιέσεις πάνω στη γη και στους φυσικούς πόρους, αλλά και σταδιακή απώλεια τοπικών γνώσεων και συλλογικών πρακτικών που ιστορικά συνέδεαν τις κοινότητες με τον τόπο τους. Σε αυτό το πλαίσιο, οι συλλογικές μορφές διαχείρισης των τοπικών πόρων αποκτούν ξανά ιδιαίτερο ενδιαφέρον, όχι ως νοσταλγική επιστροφή στο παρελθόν, αλλά ως έμπρακτες μορφές κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας απέναντι στις σύγχρονες κρίσεις της υπαίθρου. Ταυτόχρονα, επαναφέρουν στο προσκήνιο τη σημασία της τοπικής γνώσης, της συμμετοχής και της καθημερινής αλληλεπίδρασης ανθρώπου και φύσης μέσα από τη συλλογική διαχείριση γης, νερού, δασών και άλλων κοινών πόρων και δραστηριοτήτων. Παράλληλα, ανοίγουν έναν ευρύτερο προβληματισμό γύρω από τα όρια περισσότερο τεχνοκρατικών και ποσοτικοποιημένων εκδοχών της πράσινης μετάβασης, προσεγγίζοντας τα “κοινά” όχι μόνο ως περιβαλλοντικό ζήτημα, αλλά ως κοινωνικο-οικολογικά συστήματα που συνδέονται με τη συλλογική φροντίδα, την κοινωνική συνοχή και ζητήματα συμμετοχής, πρόσβασης και δίκαιης διαχείρισης των πόρων στην ύπαιθρο.

